פד: כל קרבנות הצבור פרק תשיעי מנחות

שבת ארץ. אין לפרש ממומכר שבפירות אפילו כולם מבית הבעל דממכבר נדריכם נפקא כדתני' בתוספתא' (פ"ט) אלא כמו שפי' בקונטו' שבת ארץ שבעת המינים: **ארץ** מארץ לא משמע ליה. דלא דמי למאלה דדרשינן לעיל בפרק כל המנחות נאות מצה (דף ס:) דהכא לא מצי למכתב אשר תביא אלרב:

כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס. פי' בקונטרס ספינה של חרס מביא וקורא והא דלא משני אידי ואידי בספינה של עץ כאן בנקובה כאן בשלמה (ב) משום דאין דרך ספינה להיות נקובה אלא בנקובה כאן בשלמה (ג) דלא יכנסו בה המים והשתא לא הוי דומיא דאיכ' שיעור דבכולהו מזכיר בריאה הוה דמביא וקורא וכמו כן פי' בפ"ק דגיטין (דף ז:) גבי עפר מולה לארץ הבא בספינה לארץ חייב במעשר ובשביעית אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה גושאת אמר רבי זירא עליך נקוב המונח על גבי יתידות כאלו למחלוקת רבי יהודה ורבנן פירש שם בקונטרס דספינה דלעיל של חרס היא ואינה צריכה לינקב אם היתה מונחת בקרקע כדאמר במנחות והקשה ר"ת בפ"ב דגיטין (דף כא:) אמרי' כתבו על חרס של עליך נקוב משמע דחרס בעי נקיבה ואמרינן בסוף המצניע (שבת דף לה:) ה' מדות בכלי חרס ניקב כשורש קטן עיהור מלהכשיר את הזרעים ועוד דסתם עליך של חרס הוא כדמשמע בפרק שמנה שרצים (שם דף קח.) מאן דתלש פיטורא מאוגא דאגבא כו' ופריך עלה מהתולש מעליך נקוב וסתם אגבא דחרס הוא ועוד משרשיא תרי קראי כתיבי כל[5] יהיה וכתיב כל טהור בביתך[1] יאכל אותו הא כיצד כאן בבכורים כאן במנחות רב אשי אמר כוליה במנחות וסיפא דקרא אתאן ללחמי תודה בפלוגתא ר' יוחנן אמר אם הביא לא קדש ריש לקיש אמר אם הביא קדש נעשה ככחוש בקדשים בשלמא ריש לקיש כדאמר טעמא אלא רבי יוחנן מאי טעמא[6] אמר רבי אלעזר רבי יוחנן חזאי[1] בחלום מילתא מעלייתא אמינא[2] אמר קרא[3] מראשית ולא כל ראשית[4] מארצך ולא כל ארצך וריש לקיש האי[6] ארצך מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא רבן גמליאל בר רבי אומר נאמר כאן ארץ ונאמר להלן ארץ מה להלן שבח ארץ אף כאן שבח ארץ ואידך ארץ מארץ ואידך ארץ מארץ לא משמע ליה תני חדא שבגג ושבחורבה שבעציץ ושבספינה מביא וקורא ותניא אידך מביא ואינו קורא בשלמא ריש לקיש גג אגג לא קשיא הא בגג דמערה הא בגג דבית חורבה אחורבה לא קשיא כאן בחורבה עבודה כאן בחורבה שאינה עבודה עציץ אעציץ לא קשיא כאן בנקובה כאן בשאינו נקובה ספינה אספינה לא קשיא כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס אלא

מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים אמר עולא[6] אם הביא לא קידש יתיב רבה וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה[1] רבי אחא בר אבא לרבה[1] קרבן ראשית[2] שתהא ראשית לכל המנחות וכן הוא אומר[2] בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם אין לי אלא חדשה של חטים[3] חדשה של שעורים מנין תלמוד לומר חדשה חדשה אם אינו ענין לחדשה של חיטין תהו ענין לחדשה של שעורים ומנין שתהא קודמת לביכורים תלמוד לומר[3] וחג שבעות תעשה לך בבכורי קציר חטים ואין לי אלא בבכורי קציר חטים קציר שעורים מנין ת"ל[4] וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה ואין לי אלא שתזרע[2] עלו מאליהן מנין תלמוד לומר בשדה ואין לי אלא בשדה מנין לרבות שבגג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה ת"ל[5] בכורי כל אשר בארצם מנין שתהא קודמת לנסכים[6] ופירות האילן נאמר כאן בכורי מעשיך ונאמר להלן[4] באספך את מעשיך מן השדה מה להלן נסכים ופירות אילן אף כאן נסכים ופירות אילן קתני מיהא שבגג שבחורבה שבעציץ ושבספינה סיפא אתאן למנחות מתקיף לה רב אדא בר אהבה אי הכי היינו דכתיב[5] כל טהור בביתך[6] יאכל אותו ואי מנחות לזכרי כהונה הוא דמיתאכלן אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי[5] לך יהיה וכתיב כל טהור בביתך[1] יאכל אותו הא כיצד כאן בבכורים כאן במנחות רב אשי אמר כוליה במנחות וסיפא דקרא אתאן ללחמי תודה בפלוגתא ר' יוחנן אמר אם הביא לא קדש ריש לקיש אמר אם הביא קדש נעשה ככחוש בקדשים בשלמא ריש לקיש כדאמר טעמא אלא רבי יוחנן מאי טעמא[6] אמר רבי אלעזר רבי יוחנן חזאי[1] בחלום מילתא מעלייתא אמינא[2] אמר קרא[3] מראשית ולא כל ראשית[4] מארצך ולא כל ארצך וריש לקיש האי[6] ארצך מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא רבן גמליאל בר רבי אומר נאמר כאן ארץ ונאמר להלן ארץ מה להלן שבח ארץ אף כאן שבח ארץ ואידך ארץ מארץ ואידך ארץ מארץ לא משמע ליה תני חדא שבגג ושבחורבה שבעציץ ושבספינה מביא וקורא ותניא אידך מביא ואינו קורא בשלמא ריש לקיש גג אגג לא קשיא הא בגג דמערה הא בגג דבית חורבה אחורבה לא קשיא כאן בחורבה עבודה כאן בחורבה שאינה עבודה עציץ אעציץ לא קשיא כאן בנקובה כאן בשאינו נקובה ספינה אספינה לא קשיא כאן בספינה של עץ כאן בספינה של חרס

מתמרים שבהרים. אע"פ שהם משבעה מינים דדבש היינו דבש תמרים הני שבהרים ושבעמקים אינן מן המומכר: **וקאמר להא שמעתא.** אם הביא לא קדש: **קרבן ראשית.** (1) משמע נמי דאפי' אלאם אע"ג דכתיב בבכורים כדאמרינן מה יש לך להביא בכורים מן הדבש ואפי' אלאם מן המומכר: **אין לי אלא חדשה של חיטין.** דומיא דאפי' אלאם שהן חיטין שאין יכול להביא קודם שתי אלאם: **חדשה של שעורים.** כגון מנחת קנאות: **מנין.** אלא יכול קודם לשתי אלאם: **ת"ל חדשה חדשה.** שתי פעמים דכתיב בהקריבכם מנחה חדשה והקרבתם מנחה חדשה (ויקרא כג): **מנין שתהא.** שתי אלאם קודם לבכורים אלא יכול יכול בכורים קודם לשתי אלאם: **ת"ל בכורי קציר חטים.** כלומר שתי אלאם יהא קודם לכל קציר חטין אפילו בכורים. ענין אחר חג שבועות בכורי קציר חטים (2) (כתב שבועות שהיא מביא בו שתי אלאם) יהא קודם לכל קציר אפילו לבכורים: **ת"ל חג הקציר בכורי מעשיך.** חג שאתה מביא בכורים שתי אלאם יהא קודם לכל אשר תזרע בשדה אפי' לחדש של שעורים: **מנין.** שתהא קודם לבכורים של חטין שנאלו בגג ובחורבה דהאי דתנן מן המומכר היינו למאלה: **ת"ל בכורי כל אשר בארצכם** (3). אפי' בגג דנאמר כאן בכורי כל אשר בארצכם (1) ונאמר להלן בכורי קציר חטים מה בכורים האמור להלן שתי אלאם (1) קודם לכלן אף כאן שתי אלאם (2) קודם לכל בכורים שבארצכם: **מנין שתהא קודמת לנסכים ופירות האילן.** אלא יכול נסכים מן החדש ובכורים מפירות תמרים וחיטים קודם לשתי אלאם דנסכים לא משמע ליה מבכורי כל אשר בארצם דהאי קרא בבכורים כתיב ואין מביאין נסכים בכורים ואידי דבעי נסכים בעי פירות האילן: **מה להלן נסכים ופירות האילן.** דכתיב[3] משעיר כל מעשיך (4) ועוד דבאותו זמן מאספין יין ופירות האילן: **אף כאן.** חג הקציר אע"ג דכתיב מזרע בשדה נסכים ופירות האילן מ"מ משמע דשתי אלאם קודם להם: **קתני מיהא שבגג ושבחורבה מנין.** ומדקתני הכי ש"מ דמביא בכורים מהן וכ"ש מתמרים שבהרים (5) ושבעמקים דעדיפי מייהו דמביאין מהם בכורים וקשיא לעולא: **סיפא.** דקתני שבגג ושבחורבה אתאן למנחות שיהו שתי אלאם דנגלו בגג ושבחורבה ליכא למימר דמביאין מהן בכורים ולא קשיא לעולא. ענין אחר סיפא דקרא אתאן למנחות דהאי בכורי כל אשר בארצם היינו מנחות ונמרינן ג"כ נאמר כאן בכורים ונאמר להלן בכורי קציר חטים מה להלן שתי אלאם קודם אף כאן בהאי קרא דקמיירי במנחות שתי אלאם קודם להם: **היינו דכתיב כל מעור כביכך יאכל אותו.** דמשמע אפי' נסים ועבדים: **כאן בבכורים.** כתיב כל טהור בביתך יאכל אותו: **כאן במנחות.** כתיב לך יהיו אלאן נאכלין אלא למנחות דאלא לזכרי כהונה ואלאי שיפא לא אמר בכורים היינו למנחות: **רב אדא אמר כולה למנחות וסיפא דקרא.** דכתיב כל טהור בביתך יאכל אותו אלא למנחות ולא לזכרי כהונה (6) דמשמע דבעי כל טהור ולא קשה (7) לעולא: **נעשה.** הני תמרים שבהרים: **ככחוש שבקדשים.** שהמקדיש בהמה כחושה ונעשה ובעבדים: **כאן בבכורים.** כתיב כל טהור בביתך יאכל אותו: **כאן במנחות.** כתיב לך יהיו אלאן נאכלין אלא לזכרי כהונה ואלאי שיפא לא אמר בכורים היינו למנחות: **רב אדא אמר כולה למנחות וסיפא דקרא.** דכתיב כל טהור בביתך יאכל אותו אלא למנחות ולא לזכרי כהונה (8) דמשמע דבעי כל טהור ולא קשה (9) לעולא: **נעשה.** הני תמרים שבהרים: **ככחוש שבקדשים.** שהמקדיש בהמה כחושה ומבעי כל מהור ולא לזכרי כהונה: **רבי יוחנן חזאי בחלומא.** הלילה נראה לי ר"י בחלום. הלילה ונראה לי יודע אני כי אחותם היום דבר טעם (בראשית מז ה).

(1) נכתבים ה. ט. וע"ש בכס"מ כ"ב קמב. לעיל מג.). (2) עיין רש"ק. (3) נ"ל משמע אפאי אלאם אע"ג דכתיב בבכורים נמי דלמתני' כו'. נ"ק. (4) עיין רש"ק נ"ל מה שאתה מביא מהא הסמיעת שהא שתי אלאם יהא כו'. נ"ק. (5) נ"ל בתלמ. נ"ק. (6) נ"ל בתלמ. נ"ק. (7) כו' נ"ק. (8) כו' נ"ק. (9) נ"ל קשיא. נ"ק. (1) נדפ"ל [אם ממזיקים]. (2) ויקרא כג. (3) נמתכר כה. (4) [אם] אמרים כג. (5) נדפ"ל מה לחלן שתי אלאם קודם אף כאן שתי אלאם קודם]. (6) [נ"ל נכנסי אהרן]. (7) נמתא זה כרש"י וכן כנ"ל ועיין רש"ק.

מסורת הש"ס

(1) נבכורים ה. ט. וע"ש בכס"מ כ"ב קמב. לעיל מג.). (2) עיין רש"ק. (3) נ"ל משמע אפאי אלאם אע"ג דכתיב בבכורים נמי דלמתני' כו'. נ"ק. (4) עיין רש"ק נ"ל מה שאתה מביא מהא הסמיעת שהא שתי אלאם יהא כו'. נ"ק. (5) נ"ל בתלמ. נ"ק. (6) כו' נ"ק. (7) כו' נ"ק. (8) כו' נ"ק. (9) נ"ל קשיא. נ"ק. (1) נדפ"ל [אם ממזיקים]. (2) ויקרא כג. (3) נמתכר כה. (4) [אם] אמרים כג. (5) נדפ"ל מה לחלן שתי אלאם קודם אף כאן שתי אלאם קודם]. (6) [נ"ל נכנסי אהרן]. (7) נמתא זה כרש"י וכן כנ"ל ועיין רש"ק.

עין משפט נר מצוה

* א מי' פ"ה מה"ל איסורי מזבח הל' י:
ב (מי' פ"ג מהלכות כנורים הלכה ז):

רבינו גרשום

מתמרים של הרים ופירות שבעמקים. כחרשים הם: קרבן ראשי' משמע נמי אשתי אלאם אע"ג דכתיב בעומר פיקוס דאמרי' מה יש לך להביא בכורים מדבש ושתי אלאם מחמץ: ואין לי אלא חדשה של חיטים. דומיא דשתי אלאם דשל חיטים: חדשה חדשה. דכתיב והקרבתם מנחה חדשה: מנין לרבות שתהא קודמת לבכורים של חטים שנגדלו בגג ובחורבה: ת"ל כל אשר בארצם אפי' בגג: מה להלן באספך את מעשיך משמע הכל. קתני מיהא שבגג ושבחורבה ושבספינה חייבין בבכורים וכ"ש תמרים שבהרים ופירות שבעמקים. וקשיא לעולא: סיפא דקתני שבגג ושבחורבה למנחות קא מרבי להו ולא לבכורים. והאי דכתיב בבורי בכורי למנחות קא מרבי להו שיהו שתי אלאם קודמין להן: מנחות לזכרי כהונה הוא דקא מתאכלין (1) בכורים כל טהור בביתך יאכל אותו: אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי האי [בכורי] כל אשר בארצם דלך יהיה משמע אכנחות. רב אשי אמר כלה בריישא במנחות וסיפא דגג וחורבה דמרבי מכל אשר בארצ' אתאן ללחמי תודה דנאכלין לכל טהור בביתך ולא קשיא לעולא. נעשה הני תמרים שבהרים (כבהמה כחושה בהמה) (כבהמה כחושה) בקדשים דקדישה דאי עבד: א"ר אלעזר ר' יוחנן חזאי בחלומא משום הכי מתריצנא למילתיה שפיר אמר קרא מראשית ולא כל ראשית למעוטי שאין מביאין חרץ משבעת המינין. מארצך ולא כל ארצך למעוטי פירות שבעמקים וחמרים שבהרים: ונאמר להלן ארץ חטה ושעורה וגו' והיינו שבח הארץ (2) עקרו מארץ היינו מארצך ממומכר. בגג שבמערה מביא וקורא דדמי לארץ. שנדילה על גבי בית מביא ואינו קורא. חורבה עבודה. חרושה:

(1) נלאה ל"ל ונקרא כתיב כל טיהר וגו'.
(2) אלי נ"ל אף כאן מארצך ממומר שבארצך.

שיטה מקובצת

(1) [אם הביא לא קידש. רא"ח] מאי שנא מבית הזבלים ומבית השלחין כו' יאם הביא כשר ע"כ אין מביאין הוי משום דמסרינן מבכורים [ואי מבכורים נמרינן להא] כילתא [נימא מה התם דאם הביא לא קידש [אף הכא ר"ל הא] דאין מביאין לאו משום דנמרי' [מבכורים] אלא משום דבעינן (בנה) [משבח] (נדרבא) (נדריכם) אבל בדיעבד נמי אם הביא כשר דדיקא נבי בכורים אם הביא לא קידש משום דכתיב מראשית: (2) רב אחא בר הנא לרבה קרבן: (3) חדשה של שעורים פנין. גליון על לשון שני א) של רש"י קשה דיפוק ליה דבעי ממשקה ישראל כן הכותר לישראל ולשון אחר ששמע עיקר: (4) לנסכים ולפירות: (5) בביתך יאכלו ותיבה אחרת נמחק: (6) יאכלנו ותיבה אחרת נמחק: (7) חזאי בחלומא. (8) דכתיב באספך את מעשיך: (9) בחילמא משום הכי מתרצנא:

א) ר"ל לשון שני אל רש"י כתי' שפי' דקלי תמנות העומר ע"ש.

תורה אור השלם

1. קרבן ראשית תקריבו אתם ליי ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח:
ויקרא ב יב
2. וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו:
במדבר כח כו
3. וחג שבעת תעשה לך בבורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה:
שמות לד כב
4. וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג האסף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה:
שמות כג טז
5. בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו ליי לך יהיה כל טהור בביתך יאכלו:
במדבר יח יג
6. ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר יי אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יי אלהיך לשכן שמו שם:
דברים כו ב

הגהות הב"ח

(א) נמ' ורים נקים אלי מארצך: (ב) רש"י ד"ה מה לחלן וכו' כל משעיך במשמע ועוד: (ג) ר"ה קתני וכו' שבעמקים ופירות שבעמקים: (ד) ר"ה אף כאן וכו' המשנה מא"ר יסי': (ה) ר"ה ולרבן וכו' רבי יוחנן ומשני אמר לך:

מוסף רש"י

מתמרים שבהרים. לאיזן משונתן אלא דקלים של עמקים (שמות יג . ולא פירות. אבוקת דגן שבעמקים. שהמים נגיס שם והמוחקן מחוסה ומרקבת (שם). רבי יוחנן חזאי בחלמא. הלילה נראה לי ר"י בחלום. והלילה ונראה לי יודע אני כי אחותם היום דבר טעם (בראשית מז ה).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com